
Před sto lety se „den bez daní“ slavil v únoru

Před sto lety se „den bez daní“ slavil v únoru

Žít zhruba před sto lety, slavili bychom den daňové svobody už v půli února. Letos je to až nyní, druhý červnový týden. Den daňové svobody označuje přelomový bod v roce, odkdy zaměstnanec jako by začínal pracovat sám na sebe. Do dne D jde celý výdělek do nenasytné státní kasy.

Češi nejsou v tomto směru v Evropě ani ve světě výjimeční. Nejméně dní, zhruba tři měsíce, pracují na stát Jihokorejci. My patříme do středu žebříčku. V sociálním Švédsku se dočkají až o letních prázdninách.

Všechna tahle čísla platí pro průměrného Čecha. Skupina lidí s nižšími příjmy má svůj vlastní den daňové svobody mnohem dříve, bohatší zaměstnanci naopak později.

Od Rakouska po komunisty

Nepříliš velké rozdíly ve dni daňové svobody mezi jednotlivými zeměmi jsou dané tím, že jde o státy takzvaně moderní. Ty si na sebe postupně nabalovaly stále více aktivit. „Ideálu“ Rakouska-Uherska tak těžko někdo dosáhne.

Tabulky, jimiž se řídilo zdaňování výdělků před více než sto lety, proto připadají dnešním očím neuvěřitelné. V tehdejších zákonech, jehož základ byl z roku 1896, byli zaměstnanci podle svých výdělků rozškátulkováni do 65 kolonek. V každé přihrádce se platila jiná daň – čím vyšší plat, tím vyšší sazba.

Daňová progresse, jak se růstu sazby daně s vyšší platu říká, přetrvala dodnes. I když v současnosti se zaměstnanci člení podle daní jen do čtyř výdělkových pásem.

Za Rakouska-Uherska začínaly daně z výdělků na necelém procentu a končily procenty pěti. Dnes se začíná na 12 procentech a končí na 32. Na tak obrovském rozdílu se samozřejmě podepisuje především fakt, že stát tehdy neplatil chudším skoro nic.

Ale jak napsal už Karel Havlíček Borovský před téměř 160 lety: „Nejhůře jest platiti za špatnou vládu veliké daně, tak jako jest nejhůř koupiti draze jankovitého koně.“ Pokud lidé nevěří tomu, že vláda pro ně dělá jen to nejlepší, jejich peníze využije dobře a nepromrhá je, snaží se placení daní vyhnout.

Když dělal před třemi lety ekonomický ústav Cerge na toto téma průzkum, zjistil, že placení daní se pokusil vyhnout každý pátý Čech.

Zdanění výdělků – z pohledu lidí s vyššími příjmy – přitom dnes není zdaleka tak strašné, jako to bylo ještě před padesáti lety. Po druhé světové válce se daně rozvrstily tak, že chudší platili na dani jen pět procent a lidé s nejvyššími příjmy 90 procent. A kdo neměl děti, ten „získal“ ještě od státu přírůžku k dani ve výši dvaceti procent.

Dnes už sice přírůžky neexistují, ale kdo má děti, získá nárok na výraznou slevu na dani, a to jak na dítě, tak na nepracující manželku.

S postupem let komunisté bohatším trochu ulevili a maximální sazby snížili. Po listopadové revoluci klesly na padesát procent a vlády je postupně snižovaly na dnešní výši.

Radikální změnou pro vyšší příjmové skupiny by však byla až rovná, patnáctiprocentní daň, pokud by se jí vládě podařilo prosadit.

Ale zároveň vláda musí sáhnout i na sociální výdaje a snažit se je omezit. Jinak sice budeme chvíli platit nižší daně, ale jen do doby, kdy je bude nutné opět zvýšit, aby bylo dost peněz na důchody a rodičovské příspěvky.